СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 105. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 8 травня 1933. VOL. XLI. No. 105. Jersey City, N. J., Monday, May 8, 1933. THREE CENTS.

ЖІНКА ҐОВЕРНОРА ПІКЕТУЄ РАЗОМ ЗІ СТРАЙКУЮЧИМИ ДІТЬМИ

АЛЕНТАВН (Пенсилвенія). — Місіс Ґіфорд Пиншо, жінка ґовернора стейту Пенсилвенія, прибула до Алентавну, щоби тут пікетувати разом з молодими дівчатами і хлопцями, котрі страйкують зприводу низису їх праці в фабриках, знаних під назвою „светшап".

Місіс Пиншо пікетувала з 400 страйкуючими в Нортгемптоні. Страйкучі були головно діти, у віці 13 до 18 років. Вона заявила, що наші предки боролися колись за волю і підняли революцію, а тепер треба вести економічну революцію. Від страйкуючих вона довідалася на місці, що деякі дівчата й хлопці заробляють по 57 центів тижнево та працюють дуже довгі години і серед поганих санітарних відносин.

ЛЕҐІСЛЯТУРА РОЗСЛІДЖУВАТИМЕ ВИЗИСК ДІТЕЙ.

ГЕРИСБУРҐ. — Наслідком протесту місіс Пиншо стейтова леґіслятура ухвалила резолюцію, якою заряджує дохoдження відносин, серед яких працюють діти по фабриках пенсилвенійського стейту.

ЖІНКИ ПРОТИ „СВЕТШАП".

НЮ ЙОРК. — „Ди Ню Йорк Сіти Федерейшен оф Вименс Клобс", яка має коло 100,000 членів, рішила повести кампанію за попертя змагань президента Рузвелта в справі піднесення заробітних платень. Рішено перевести бойкот тих товарів, котрі походять з фабрик „витеснення поту", себто з „светшап".

Візвано попирати „Вименс Трейд Юніон Ліґ" і „Ди Консумерс Ліґ", які задумують прибивати печатки на всіх товарах, котрі походять з фабрик, в яких істнують можливі відносини праці та де платять відповідні платні за роботу. Разом з тим хочуть повести аґітацію за те, щоби не купувати артикулів, які походять з фабрик „витискання поту".

ЗВІЛЬНЯТЬ ДВОХ МОЛОДИХ МУРИНІВ.

НЮ ЙОРК. — Джордж Чемлі, адвокат з полудня, котрий обороняє 9 муринських хлопців, обжалованих за атакування двох білих жінок, заявив, що йому вдасться цілком певно звільнити ще перед розправою двох обжалованих, котрі не мали 16 років, коли їх арештовано й котрі повинні бути суджені Молодечим Судом.

НЕ ХОЧУТЬ ВИЯВИТИ ТАЙНИ.

ГАРВІЧПОРТ (Месечусетс). — Ґенґстери звернули батькам схоплену 10-літню дитину, Маргарет Мек Мет. Але як це сталося, невідомо, бо батько схопленої не хоче розповідати подробиць. Каже, що зобовязався до цього перед ґенґстерами, котрим заплатив за освободження дитини $80,000. Дитина вернулася здоровою.

ДОЛЯР ДАЛІ ПАДАЄ.

НЮ ЙОРК. — Вартість американського доляра далі спадає. Англійський фунт стерлінґів уже вартує $4, себто стільки, що в половині 1931 року. На біржі зате рух, бо спекулянти бояться дальшого спаду вартости доляра й закуповують вартісні папери.

ПИТАТИМУТЬ МОРҐАНА ПРО ЙОГО ПІДПРИЄМСТВО.

НЮ ЙОРК. — Дня 23 травня мусітиме відповідати на питання перед сенатським комітетом відомий світовий банкир, Дж. П. Морґан, і 10 його спільників про те, які вони ведуть бизнеси.

СТРАЙКУЮТЬ ПРИ ЗАЛІСНЕННЮ.

КЕМП ДІКС (Ню Джерзи). — Частина робітників, котрі походять з ряду безробітних, а котрих затягнено до заліснення, загрозили страйком з причини лихої їжі. Команда викинула за те з роботи 45 робітників, виплативши їм по $1 за кождий день їх побуту.

ШАХТ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ІНІЦІЯТИВУ.

НЮ ЙОРК. — До Злучених Держав приїхав на пертрактації з президентом Рузвелтом Гялмар Шахт, президент німецького державного банку. Він заповів, що тепер є надія на успіх міжнародньої економічної конференції, бо Америка взяла справу в свої руки. Він заявив далі, що теперішня криза не є економічна, а тільки моральна. Вона повстала тому, що побідники гнобили побіджених. Тепер є до вибору: відокремлення держав і нужда, або кооперація і добробут.

Разом з тим Шахт заявив, що нема тепер ніякої ріжниці між режімом Рузвелта в Вашинґтоні й режімом Гітлера в Німеччині.

ОБЖАЛОВУЄ АМЕРИКАНСЬКУ ПРЕСУ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Шахт, запитаний про „звірства, пoповнені проти німецьких Жидів", відповів з обуренням, що він не чував про ніякі „звірства". А далі запитав американських газетярів, чому американські газети не пишуть правди про Німеччину, а переповідають неправдиві історії, брехні, й тим витворюють воєнну атмосферу. Найбільше критикував Шахт „Ди Ню Йорк Таймс".

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ В МАНЧЕСТЕР.

В Манчестер (Англія) існує від сорок літ українська кольонія. Тепер числить вона всього 34 родин, або приблизно 150 осіб. В році 1912 нечислювала вона біля 500 душ, але більше ніж половина з них ще перед війною виїхала з Англії. Всі Українці, які тепер живуть у Манчестер, приїхали сюди ще перед війною.

Манчестерські Українці гуртуються біля Українського Клюбу, якого головою є п. И. Лісньовський (який походить з Білого Каменя в Галичині), а секретарем п. В. Марчук (з пов. Дубно на Волині). Клюб має тепер 116 членів, в тому мале число Литовців, Ірляндців та Англійців, які живуть у тому окрузі, що й Українці.

Більша половина Українців працює в кравецьких робітнях, якими Манчестер славний на ввесь світ.

Хоч манчестерські Українці від десятків літ живуть в Англії, то не то що сьогодня не забули рідної мови, але й діти їхні, роджені та виховувані в Англії, попри англійську мову знають дуже добре й українську.

Минулого року відвідав Манчестерців український католицький епископ о. Чарнецький, а на Великдень цього року приїхав до них український священик з Бельгії.

Манчестерську українську кольонію відвідав цього року також представник Українського Бюра в Лондоні. — (Укрбюро, Лондон).

ҐІТЛЕРИЗМ У РУМУНІЇ.

Провідник румунської антисемітської партії, проф. Кузе, оголосив у віденському ґітлерівському органі „Естеррайхіше Тагес-Цайтунг" статтю, в якій доказує, що румунські партії повинні ставитися ворожо проти Жидів, бо вони є розсадниками комунізму в Румунії. Настрій Румунії супроти ґітлерівської Німеччини показався у Яссах, де професори румунського університету влаштували похід, підчас якого кричали: „Хай жиє Ґітлер", „Хай жиє Кузе" і т. п.

В Румунії є штурмові курінї, зорганізовані на зразок ґітлерівських, що формують характер молоді. Фашизм є вправді специяльністю італійською, за те ґітлеризм дає основну тезу, яку можна стосувати в кожній державі. Мусоліні ставиться байдужо супроти Жидів, зате Ґітлер звіркував жидівське небезпеку і виступив проти неї з цілою енерґією.

ЗАЛІЗНИЧНІ ЗЛОДІЇ УСИПЛЯЛИ ПАСАЖИРІВ І ОБКРАДАЛИ.

В поїзді Стовпці—Варшава до заможного еміґранта Яна Урбановича, що тим поїздом їхав, підсіли два елеґантні панки, які по навязанні розмови, почастували його папіросом. По кількох потягненнях Урбанович втратив притомність. Колиж прийшов до себе, ствердив брак 2,800 злотих, 1,500 долярів і золотих річей, про що зараз же заявив кондукторові. Встигли ще затримати біля Берестя злодіїв Краґульського і Якубовського, які намірялись вискочити з поїзду. Але тільки частину грошей відібрано; решту забрав третій спільник, якому вдалося втекти. За ним заряджено погоню.

„МОСКВА НИЩИТЬ УКРАЇНУ".

Спеціяльний кореспондент „Комсомольської Правди" розказує про „нову тактику куркулів на Україні". Ця тактика зміряє „до підірвання колхозів знутра, розвалу й повалення колхозного господарства, саботажу хлібозаготовок, збору насіння та посівних плянів". Цілим рухом кермують „бувші петлюрівці, агенти протиреволюційного націоналізму на Україні". Загляньте в чорбівський колхоз (кобиляцького району) і почуєте розмову про те, що Українцям властивим є індивідуальне господарство, а не колективне.

Загляньте в пінчуківський колхоз (білоцерківського району) і тут стрінете пропаганду тієї теорії.

— Наш український дядько — почуєте — не привик працювати на землі на приказ. З колхозів нічого не вийде тому, що вони проти вдачі Українців!

Тут аґітує бувший член Центральної Ради Лопушенко й інші петлюрівці. Всі ті методи мають одну мету: 1) підірвати колхози, щоби погіршити матеріяльне положення колхозників; 2) підірвати колхоз, щоби викликати негодування й спротив паюючих селян, посварити колхозника зі совітською владою, спровокувати його, щоби вийшов з колхозу, знищити продукційні досягнення большевицької весни; 3) підірвати колхоз, щоби доказати, що „Москва нищить Україну", що „українській нації не властиве колективне господарство".

Тому пускають у рух всі середники — від нахабно-шовіністичної пісеньки до кулацької розправи з біднякaми, від нищення кінського стада до націоналістичної пропаганди в вузах, від кличів на стінах виходків до теорії в учених працях.

ПЕС ЗНАЙШОВ ПАЛІЯ.

В чеському селі Рудіні вибух пожар у домі селянина Веселі. Негайно приїхала пожарна сторожа з сусідніх місточка і зльокалізувала вогонь. При слідстві стверджено підозрілі сліди. Жандармерія взяла собі до помочи поліційного пса „Ада", який по слідах запровадив жандармів до хати селянина Маліка. Цей, після заперечувань, признався до підпалу.

КІРҐІЗИ ПОКИНУЛИ СВІЙ КРАЙ.

Спроба радянської влади поселити кірґіських кочовиків у колгоспах не тільки не повелась, але навіть причинилася до знищення їхнього краю. Щоби призвичаїти Кірґізів до осілого життя й рільної праці, радянська влада заложила для них зразкові комуністичні господарства. Задля цього стягнула з европейської Росії кількадесять селян. Забула тільки доставити новим колгоспам потрібний інвентар і насіння, наслідком чого поселенці, засуджені на голодування, втікли. Кірґізи перенеслися переважно поза границю держави, до китайського Туркестану та Монголії. Остаточно великий край Кірґізів, славний свого часу з плекання овець і коней, перемінився в справжню пустиню.

ЖИВЦЕМ ПОХОВАНА.

У Мартінез, в Каліфорнії, поліція арештувала вісьмох Филипинців, які в листопаді минулого року закопали живцем 26-літню жінку, Челіну Новаро, щоби покарати її за невірність чоловікови.

Слідство виказало, що члени филипинської релігійної орґанізації вивели жінку в ночі в ліс і там при світлі смолоскипів засудили її на поховання живцем. Потім викопали яму, вкинули туди засуджену і присипали землею. Хоч її чоловік не жадав покарання і навпаки, був готов їй дарувати провину, головно жінки домагалися покарання. Жінки теж трутили її в яму, кинули їй у лице торбинку з 13 долярами, які вона нібито вкрала в свого швагра, і присипали її землею. Ціла подія викрилася, коли один з членів орґанізації посварився з головою.

РЕВОЛЬВЕРОВІ СТРІЛИ ПРИ РОЗВОДІ.

Професор середньої школи, Йосиф Табі в Будапешті, хотів розвестися зі своєю жінкою. Та оборонець його жінки спротивився тому, мотивуючи це тим, що професор нічого не має закинути своїй жінці, хіба те, що вона не хоче його покинути. Професор є власником санаторії, де працює одна служниця, в якій власник санаторії сильно закохався і хоче з нею женитися. Суддя відложив розправу. Табі просив суддю, щоби не відкладав розправи, але закінчив діло, бо його роздражнені нерви не видержать непевности. Коли його просьби були безуспішні, Табі витягнув револьвер та стрілив двічі до своєї жінки, до судді та до адвоката жінки. Тяжко ранену жінку відвезли до лічниці, а Табі до вязниці. Стріли до судді та адвоката були нецільні.

БУВШИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ОБМАНЦЕМ.

У французьких фінансових кругах вибух величезний скандал. Бувший премієр, сенатор і член Почесної Леґії, Франсуа-Марсаль, який був директором торговельного товариства Західньої Африки, поповнив низку мантійських трансакцій на шкоду товариства в сумі 35 мілонів франків.

Франсуа-Марсаль був два рази міністром фінансів, а в 1924 р. премієром.

ҐІТЛЕР ВІДНОВИВ ДОГОВІР ПРИЯЗНІ З БОЛЬШЕВИКАМИ

ВСІ ДОГОВОРИ РЕПУБЛИКАНСЬКИХ УРЯДІВ З БОЛЬШЕВИКАМИ ВІДНОВЛЕНО НА НЕОЗНАЧЕНИЙ ЧАС.

БЕРЛІН (Німеччина). — В Москві німецький представник підписав в імени свого уряду договір приязні з радянським урядом та торговельний договір. Цим закріплюється далі вся та німецька політика супроти большевицької Росії, яка була започаткована в 1923 році в Рапальо. Уряд Ґітлера, який усіми способами нищить комунізм у Німеччині, буде підтримувати большевиків у Росії, як їх підтримували всі попередні німецькі уряди.

Договір приязні й договір торговельний відновлено на неозначений час, лише кожда сторона, коли зважиться уневажнити ці договори, мусить попередити другу сторону на рік перед часом, коли договір має стратити свою силу.

БОЛЬШЕВИКИ БРАТАЮТЬСЯ З ПІЛСУДСЬКИМ.

ВАРШАВА (Польща). — Радянський посол Овсеєнко мав довшу авдієнцію в маршала Пілсудського. Підчас цієї авдієнції обговорювано умови дальшого приятельського співжиття Польщі та радянської Росії. Обидва уряди будуть старатися давати підтримку один другому й прирікають не втручатися „у внутрішні справи" їх держав.

На великій травневій воєнній параді вперше за довгі роки був присутний німецький військовий аґент у Польщі. Це вказує на те, що приятельські відносини між урядом Ґітлера й Пілсудським уже почались.

МУСОЛІНІ ТАКОЖ ПОТЯГНЕТЬСЯ ДО ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА (Польща). — Тут не сумніваються, що італійський диктатор почне політику приязні з Польщею, бо не схоче допустити її до тісної співпраці з малою антантою. Тепер, коли відносини між Польщею й Німеччиною налагодилися, для Мусоліні не тяжко змінити своє відношення до Польщі.

У польських урядових колах усе більше впевняються в тому, що Ґітлер не піде на ніяку воєнну авантуру, а постарається жити з сусідами в спокою. Всі його промови й демонстрації проти сусідів були призначені для внутрішнього вжитку, щоб заагітувати на свою сторону німецькі націоналістичні маси.

ҐЕНЕРАЛ ЗЕКТ ФОРМУЄ КИТАЙСЬКУ АРМІЮ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Бувший начальник штабу й головнокомандуючий німецькою армією, ґенерал Ганс фон Зект, виїхав до Китаю. Він вступив на службу китайського уряду, щоб зорганізувати й вишколити по модерному китайську армію.

Ґенерал фон Зект є одним з найбільших німецьких фаховців у справі вишколення та орґанізації модерної армії, особливо міліційного зразку, коли армію будується поспішно і з ріжних елементів. Він уже приїхав до французького Індокитаю, прямуючи до Нанкіна.

ЯПОНЦІ ЗНОВУ ПОЧАЛИ НАСТУП НА КИТАЙ.

ТЯНДЗІН (Китай). — В північному Китаю знову почався наступ японської армії. Китайці не можуть дати значного опору, а тому Японці легко захоплюють китайські терени. Разом з японською армією наступає також армія Манджурії, яку недавно сформували японські інструктори.

ДОЛЯР ДАЛІ ПАДАЄ В ЦІНІ.

ПАРИЖ (Франція). — На всіх европейських біржах ціна на американський паперовий доляр знову понизилася. Ті котрі раніше скуповували доляри як найнадійнішу валюту, тепер стараються продати їх, а це ще більше понижує ціну на американську валюту.

ЕРІО ПРИБУВ ДО ПАРИЖА.

ПАРИЖ (Франція). — Премієр-міністер Франції, міністри та найблищчі політичні й особисті приятелі Еріота стрінули його врочисто на двірці по приїзді з Америки. Еріо заявив, що він задоволений зі своєї поїздки, бо зібрав у Вашинґтоні всі ті інформації для майбутньої світової фінансово-економічної конференції, за якими він їздив до Злучених Держав.

Більше він нічого не говорив про свою поїздку, але заявив, що надіється в скорому часі значного поліпшення в міжнародніх відносинах.

СПОДІВАЄТЬСЯ СКОРОГО ПОЛАГОДЖЕННЯ МІЖНАРОДНІХ БОРГІВ.

ЛОНДОН (Англія). — В своїй радіо-промові Мек Донелд заявив, що він задоволений з вислідів своєї поїздки до Вашинґтону. Він сподівається, що справа міжнародніх боргів буде скоро полагоджена, а можливо, що це станеться ще перед світовою економічно-фінансовою конференцією, яку скликається до Лондону.

ЗГИНУЛИ 200 РОБІТНИКІВ.

АХМЕДАБАД (Індія). — Двіста робітників, які працювали при будові моста через ріку Мой, змиті потоками води. Бояться, що всі вони загинули в глибокій і бурхливій ріці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛОДЬ ПРО ОРАНІЗАЦІЮ МОЛОДІ

Донедавна ми товкли воду в ступі, коли мова про справу організування тут родженої української молоді. Бо про ту організацію говорило головно старе покоління.

Та тепер зайшла та зміна, що про потребу орґанізування молоді заговорила свідоміша частина самої молоді. На сторінках нашого органу вже було з боку молоді доволі голосів, з яких видно, що сама молодь відчуває конечну потребу поглибити своє українське знання. Вона хоче пізнати українську культуру і хоче скріпити змагання американських Українців допомогти визволенню українського народу зпід чужих займанщин. І сама питається себе, що їй треба робити, щоби продовжувати старе діло своїх батьків, але в новій формі, новими засобами, щоби тим робом мати більші успіхи.

Ота молодіж звертається теж до старого покоління, а зокрема до нашого органу, і питається отверто, що ми думаємо про її змагання.

На те можемо заявити, що отсі змагання молоді заслугують на пильну увагу і на якнайбільше попертя. З тих перших починів молоді не можна надіятися відразу великих успіхів. Тому хай наша молодь не зражається тим, коли її щирі голоси не знаходять ще такого відгомону, якби вона собі то бажала. Цеж щойно початки. Але вже в тих початках підходимо до самої справи з правильного боку. Бо отсе беремось організувати молодь молоддю. А передові одиниці з молоді добре обізнані з усім тим, що перешкаджає з політичного, релігійного чи партійного боку обєднанню нашої іміграції, складенню одної спільної програми праці і її виконанню. Вони знають, скільки то лиха накоїли в нашім організаційнім життю особисті амбіції, заскорузлість і рабська ненависть — оті хиби, які жиють між нашою старою іміграцією. Але та молодь знає теж і благородні сторони старого покоління, яке жило у важких умовинах, не принесло з собою до Америки відповідної освіти, а всетаки серед нужди і духової тісноти здобуло собі тут навіть під культурним оглядом за короткий час свого істнування в Америці почесне культурне місце. Хай жеж молоде покоління бере зі старого те, що є гарне, благородне й розумне, а не приймає того, що є вислідом тої неволі, серед якої воно виросло. Бо доперва тоді виросте в Америці нова українсько-американська сила. Її збудувати — хай буде цілю тої передової молоді, яка вже тепер займається цею важною справою.

ЧОМУ НАША ЛІТЕРАТУРА БІДНА

Стаття українського письменника Гната Хоткевича про причини бідноти української літератури не втратила ще життевого інтересу, хоч вона була написана 25 літ тому. Має вона ще й нині практичне значіння для відносин на українських землях, і має це значіння навіть для відносин на іміґрації. Справді по ній видно, як мало змінилося серед українського народу за чверть століття.

Про цю бідноту української літератури приходиться чути часто з уст наших людей на іміґрації. Збереться хтось робити переклади з української літератури на англійську мову, й зараз питається: Що властиво перекладати такого, щоби воно представляло як слід українське життя, репрезентувало українську літературу й підходило до смаку якоїсь американської читаючої публики? Збереться хтось виставляти в Америці українську драму й знову виринає подібне питання. І часто такі люди приходять з розчаруванням до переконання про бідноту української літератури. Це їх болить і вони питаються: чому українська література бідна?

Відома річ, що бідність це релятивна річ. Є літератури багатші від української, але й є літератури бідніщі від української. Серед славянських народів Поляки й Москалі можуть похвалитися літературами, багатшими від нашої, але Серби, Болгари, Словаки не мають чим рівнятися з нами. Та й на це знов можна сказати, що Сербам, Болгарам і Словакам трудно мати літературу, рівну українській, уже хочби тому, що вони не можуть рівнятися числом до українського народу. Та знову на це можна відповісти, що малі числом народи часто видали гарну літературу (приміром Греки, Шведи й Данці). Отже з якого боку на цю справу не дивитись, український нарід таки не витворив багатої літератури, і тому не зайвим є шукати розвязки цього явища.

Гнат Хоткевич підійшов до цього питання з практичного боку. Він показав на ті умовини в життю, які не дають авторови створити великого твору. Хоч на перший погляд ока здавалося, що це причини зовсім внутрішні, в самій тільки душі автора, то при ближчім розсліді покажеться, що властиве жерело неможливости автора створити великий твір лежить у зовнішніх умовинах, у життю поза ним.

З тих умовин Хоткевич показує передовсім на спеціяльні умовини українського життя під чужим гнетом. Він показує, як умовини гнету захоплюють стільки енергії в українського народу, що з цеї енергії мало вже лишається на роботу поза політикою, якою є творення правдивої штуки. Він показує далі, як умовини політичного гнету ставлять перешкоди в розвою стремлінь до штуки в молодої людини й тим самим не дають їй можности створити з будучности великого твору літератури.

Хоткевич зробив тут влучні помічення життя людини, і він зробив добре, що їх підняв. Одначе його помічення не зовсім повні, бо чейже українські люди не видають зі себе великих творів літератури навіть там, де нема польського чи московського гнету, приміром, на американській еміґрації. Цей факт показує, що поза умовинами гнету є ще й інші умовини, які мають такий самий руйнуючий вплив на українську літературу, як утиски Москалів і Поляків. Хоткевич на них дещо натякає, але їх виразно не підкреслює. Він каже, що твір літератури потребує безліч енергії, великої духової роботи, але не каже що якраз у нас нема признання цього факту. Це не буде зовсім ніяким перебільшенням, коли скажемо, що звичайно в нас думають, що на писання твору літератури треба стільки часу, скільки треба зручному переписувачеви на його переписання.

Пересічний Українець не признає якраз цього факту, що літературний твір вимагає цих усіх довгих сумнівів, спроб, душевних ваґань, мук, про які говорить Хоткевич. Пересічний Українець жде, щоб автор не обдумував твору, але сів і писав його від початку до кінця, як жнеться жито, як коситься траву, як робиться чоботи, як шиється штани. Ми переносимо до писання наші поняття про працю на інших полях, де умовини праці зовсім інакші. Нема для Українця більшої образи, як йому звернути увагу, що умовини духової праці дещо інакші від умовин фізичної праці. Коли він буде й догадуватися, що умовини духової праці дещо інакші, то він зробить порівнання вже з роботою священиків, і подумає собі: Коли доброму попови все так гладко йде в проповіді, то певно доброму письменникови таксамо гладко повинно йти писання. Він навіть не подумає над тим, що навіть найвибагливіші вимоги проповіди не такі високі, як вимоги доброго літературного твору, а всетаки кожда добра проповідь вимагає праці коло її виготовлення, або бодай коло вивчення напамять проповіди, написаної іншими.

Ми не знаємо духової праці, яка йде в кождий твір, і зовсім природно не хочемо за нього платити. Ми платимо за жниво, за кісьбу, за зроблення чобіт або штанів, але заплатити за твір умової праці нам виглядає нахабством. Нам виглядає дивним, що автор хоче з літератури жити. Ми вважаємо, що літературна робота це патріотична робота, себто робота, яку робиться з патріотизму, без заплати, даремно. Ми з обуренням накидаємося на людину, яка скаже нам, що нам треба купити книжку: Книжки повинні бути видавані задурно. Тоді ми будемо шанувати й автора, котрий пише книжки задурно, і ту інституцію, яка видає книжки для народу задурно. Ми навіть подумати не хочемо, що коли вже автор і захоче писати книжку даремно, з патріотизму, для слави, чи чого там, то складач не зложить книжки з патріотизму, ні для слави, бо умовини його праці йому слави не дадуть, і його праці ніхто за патріотизм не признасть, і друкар не видрукує книжки задурно, і фабрикант чорнила і папеу не дасть задаремно. Ми про це й думати не хочемо; ми тільки кажемо: нам має бути книжка даремно, інакше ми бунтуємося проти цього.

Ми не хочемо подумати, які наслідки потягає таке становище. Ми не хочемо бачити, що коли ми хочемо, щоби книжка вийшла задурно, то це ніщо інше, лише домагання, щоби хтось книжку подарував, щоби хтось інший заплатив за кошти складу, друку й розсилки. Хто ж це має зробити? Відомо, що ми ждемо, щоби це зробили якісь патріоти, котрим дуже залежить на тім, щоби ми мали українські книжки. І такі патріоти час від часу трапляються. Але звичайно буває інакше; звичайно таких патріотів на довго не стати, а книжки задармо для нас видають ті, що мають інтерес видавати нам книжки зовсім неукраїнські. І через те, що ми хочемо мати українську книжку даремно, української книжки майже зовсім не маємо, а зате маємо багато книжок польських і московських. І що більше: ми беремо з часом польські й московські книжки не лише тому, що вони приходять нам задармо. З часом навіть свої гроші видаємо, щоб купувати книжки польські й московські, і виразно кажемо, що ми купуємо їх тому, бо вони кращі від українських книжок, але не хочемо поглянути, чому московські книжки й польські книжки кращі від українських. Ми критикуємо тільки вислід, а не дивимося в жерело висліду. не шукаємо причин явища. Не хочемо подивитися, що якраз через те, що ми хотіли українську книжку мати задурно, українські автори не можуть писати добрих українських книжок, тоді як московським і польським авторам суспільність платить так, що вони мають час писати добре, себто добре обдумати, передумувати, пробувати твір на один спосіб, на другий, поки він не вийде добрий.

Через таке відношення українського чоловіка до своєї книжки літературою в нас займаються люди, з фаху не літерати. Як нам син скаже, що він хоче займатись українською літературою, то ми питаємо: „А з чого ти будеш хліб їсти?" А якби нашій дочці освідчився молодий мущина, та сказав, що він хоче писати, то ми спитаємо його: „А яка твоя професія буде?" Ми вважаємо, що з української літератури не тільки не можна, але не повинноси хліба їсти. Чоловік повинен бути адвокатом, лікарем, урядовцем, а вже притім може, як уже дуже напреться, займатися робленням української літератури, так як інший буде поза бюром у карти грати, ще інший рибу ловити, а ще інший теніс грати.

І ми не хочемо ні хвилини застановитися над тим, до яких наслідків доводить таке становище. Ми не бачимо, що якраз через те, українська література бідна. Якраз через те, що в нас літературу пишуть люди інших фахів, а не фахові літерати, ця література має клеймо нефаховости на своїм обличу. Тільки виїмкові таланти потраплять перебороти ці перешкоди та дати щось дійсно тревалого. Але навіть на цих наших великих талантах, які могли би бути прикрасою хочби якої багатої літератури, наше становище до літератури міститься так, що заняті робленням життя в інших фахах, вони не дають стільки творів, що могли би дати, якби присвятили ввесь час і енергію тільки літературі. Через те то наша література бідна: коли чужі письменники дають за життя кількадесять томів, наші автори в найкращому разі дають усього кілька, а звичайно всі ті твори нашого письменника можна зібрати в одному томі.

Зовсім подібне становище, як до літератури, займаємо ми й до нашої преси. Наша преса скандально бідна. У нас газет скандально мало. Так їх мало, розмірно до нашого великого народу, що ми недавно стидалися брати участь у світовій виставі преси, щоби не зробити перед світом враження, що ми не маємо преси. Наших газет мало, і наші газети бідні. Ми цього добре свідомі і при кождій нагоді тикаємо тим людям, які працюють при наших газетах. Ми робимо це так, гейби вони цього не бачили, або хотіли перед нами це закрити. Ми тикаємо їм бідністю нашої преси, але не хочемо вглянути, чому саме наша преса бідна.

Ми не хочемо поглянути, яке становище до своєї преси ми самі займаємо. Ми не хочемо бачити, що бажаємо якнайбільше спекатися всяких видатків на нашу пресу. Як тільки зайде мова про нашу пресу, то ми зараз стараємося як не собі, то комусь облекшити тягар плачення за свою газету. Ми дивимося за тим, щоби одним примірником обходилися якнайбільше людей. Мовляв, це велика поміч для нашої справи. Зменшуючи видатки на газету на цента два на місяць, ми не дбаємо, як видамо на неукраїнську газету два центи день-денно, а десять центів у неділю. Колиб нас спитати, чому ми це робимо, то ми кажемо: „Не диниця; ця газета краща". Це правда, але правда й те, що наша газета саме тому бідніша, що ми її не піддержуємо так, як піддержуємо, московську, польську чи американську.

Ми міримо свою пресу й чужу пресу двома мірами. Коли американська газета піднесе кошт числа з 5 центів на 10, то не протестуємо; ми купуємо її далі. До української газети ми ставимо домагання, щоби вона все була дешевша. Американської газети ми не питаємо, скільки там є редакторів, але за українською добре слідимо, чи нема забагато редакторів, чи не лінюхують вони припадково, і чи мають вони над собою боса, щоби за ними дивився, як господар за женцями. Як американська газета дістане нову силу, то ми беремо газету з більшою радістю і деколи саме через те починаємо її брати. Колиж українська газета додасть силу до редакції, то ми тоді кричимо, що забагато людей у газеті сидить. Нам здається, що ми дуже розумно зробили, коли скажемо, що 28 шпальт газети кождого дня може виповнити один чоловік. Ми знаємо, що один женець може вижати за день стільки й стільки поля, то нам здається, що це таксамо з писанням газети. І справді, може знайдеться чоловік, який це зробить, чого ми від нього хочемо. Справді, наверха одно подібне до другого. Та тільки наверха.

Як жнець жне поволі, то може не буде великої ріжниці як почне жати скорше (бодай до певної міри). Та між умовою працею, зробленою похапцем, і умовою працею, зробленою з розвагою, є велика ріжниця; є така ріжниця, як між доброю літературою і слабою літературою; між твором, який хочеться цілий читати, і твором, який кидається в середині; між твором, який читається до кінця і другим радиться читати, і твором, якого по прочитанню другий раз не читається, а може й жалується часу, витраченого на перше читання; між твором, який збогачує людину духово, і твором, що людину душевно обіднює; між твором, який можна показати без сорому й своїм людям і чужим, і твором, який навіть своїм людям нічого не даде.

Якаж зарада на те, щоб зробити українську літературу й пресу богатшою?

Відомо, чудом вони не стануть богаті, а тільки природною дорогою, коли ми закинемо свої старі становища та займемо супроти літератури й преси таке становище, яке займають культурні народи.

— У Шікаго забобонні люди вірять, що кого вбють тринацятого з черги, той не матиме щастя.

Володимир Левицький.

В РЯДАХ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛИКИ (У. Н. Р.)

(Продовження моїх спомимів: „Останній акт трагедії Української Галицької Армії — У. Г. А." — друкованих в „Свободі" 13. X.—10. XI. 1932 р.).

Присвячую хороброму воякові — командірові*) З.

(1)

Залізної Дивізії Армії У. Н. Р., ген.-хор. Ол. Удовиченкові та іншим тямучим вождям Українських Військ.

10. травня 1920 р. Швидко мчиться поїзд, що везе нас на нове невідоме боротьби за волю України вже в рядах Армії Української Народньої Републики. Невимовний жаль-туга обняв нашу душу, коли з відходячого поїзду передавали ми останнє прощання нашим товаришам спільної долі-недолі, галицьким старшинам та однорічним стрільцям. Їх ми оставили на пероні проскурівського залізничого двірця, — окружених строгими та численними польськими стійками, які провадили їх до ваґонування в табори полонених на захід. Яка іронія судьби... На українській землі борці за її волю — нині полонені нового наїзника нещасної України. Нас кілька щасливців, що завчасу вирвалися із ворожих рук, нині на волі — їдемо українською землею, українським поїздом — проваджені польською обслугою. Та хібаж це воля, коли мусиш скривати, що ти син Галицької Волости, мусиш в розмові докидати час від часу московські слова, бо по вагонах швендаються підозрілі осібняки, — детективи нового наїзника України, та особливо прислухуються, щоби захопити „небезпечних" для них Галичан. Виглядаєш крізь вікно вагону при зупинці поїзду на стаціях й кровавий біль давить твоє стрілецьке серце. Питаєшся сам себе (бо інших небезпечно!), де та Україна, яку прийшли „визволяти" із московського ярма — польські „союзники". Її не пізнаєш давних наших залізничих стацій, якими передше переїздив, бо тепер все „перехрещено" на польське. Почавши від Проскурова, що його тепер переіменували на „Плоскіруф" аж до Жмеринки, перехрещеної на „Зьмєжинку", — стрічаєш по стаціях польську залізничу обслугу з чотирма рогами на голові та доволі багацько польського війська, що їде у різних напрямках. На стаціях повівають тільки польські прапори та видно тільки польські написи, бо українські, новий наїзник усунув. Вправді в Жмеринці є наша військова станиця, однак її круг ділання обмежений польським військовим командуванням. Стрічаєш кількох наших старшин, що в розмові з представниками міністерства освіти, з якими разом їдемо до Могилева, дають до пізнання, що їхні руки на жмеринському терені ділання звязані міцно польською владою. Жмеринка — як важна вузлова залізнича стація на шляху Проскурів — Київ — Одеса — належить разом з околицею просто під польську адміністраційну владу: себто під „Зажонд Цивільни Зєм Волиня і фронту Подольскєго (Z. C. Z. W. i F. P.)". Панами положення є польська поліція, переважно рекрутована з галицького міського шумовиння, й від неї залежне ціле громадянське життя на просторах всіх волинсько - подільських повітів аж поза Жмеринку й до границь повітів Могилів-Подільський. Ці великі простори суто-української землі віддані нині Варшавським договором на власність Поляків. — По короткому побуті в Жмеринці їдемо до Могилева, куди прибули на 4 год. по пол. Щойно тут побачили ми Україну. На будинку залізничого двірця повіває наш, жовто-блакитний, прапор. Тут роблять службу переважно Галичани, які всякими способами вспіли перейти до Могилева чи то зпід московського, чи зпід польського наїзду. Могилів — тепер осередок нашої влади та головна база організації українських військових частин. Тому вся влада спочиває в наших руках. Денеде стрічаєш і польських старшин, що являються „примусовими" звязковими між обидвома військами, а радше виконують завдання польської розвідки. Стоїть це мабуть у звязку з тим, що Галичани силою обставин відіграють велику ролю в новоорґанізації українських військ. В Могилеві стоїть тепер 2. стрілецька дивізія полк. Ол. Удовиченка. Є це частина, яка під вмілим проводом свого командіра нераз і не двічі у найтяжчих умовинах несла витревало прапор наших визвольницьких змагань. Ми зголосилися в команді 2. дивізії, що приділила нас до 5. стрілецької бригади, якої постій є в містечку Яришеві. Ночуємо у вагонах галицького санітарного поїзду, що вспів пробитися через московські застави в розпорядження української влади.

11. 5. Після десятиденної примусової „голодівки" в таборах полонених в Проскурові довелося сьогодня вперше одержати ситний український обід у своїх рідних частинах. Пополудні йде нас кілька через село. Юрківці до постою нашої нової частини в Яришеві. Юрківці — це велике, гарне та симпатично до нашої влади настроєне село. Дорогою повернув я до священика. Зпочатку перелякалися нас, бо наша влада щойно недавно прийшла, а передші „червоні повстанці", себто грабіжники, дали відчути свою „владу" грабіжю та насильствами. Голосним сміхом вибухли ми, коли після довгої балачки довідалися господарі дому, що ми Галичани, — та „випустили" із шафи свою одиначку — доню, укінчену гімназистку. Це для нас не новина, бо особливо в повстанськім районі: Біла Церква—Тараща—Умань часто доводилося бачити такі новітні „схованки". По прибуттю до бригади приділено одних із нас до 14., а інших до 15 куріня. Мене призначено начальником звязку 15. куріня. Людей в куріннях обмаль, бо тепер переводиться щойно мобілізацію в могилівському повіті.

(Далі буде).

*) Назва „командір" в Армії У. Н. Р. означала те саме, що в У. Г. А. „комендант". Однак першої не можна заступити другою, бо остання була також в ужиттю в Армії У. Н. Р. та означала підрядне стан[illegible], а саме: [illegible] штабової (себто гал. б[illegible]) сотні. По[illegible] командір куріня — начальник куріня; комендант куріня — начальник штабової сотні куріня.

АДРЕСА ВИСТАВОВОГО КОМІТЕТУ В ШІКАГО:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

65.

Проєкт бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союза в Ню Йорку, Н. Й.:

От заплечами 18-то з черги конвенція У. Н. Союза. Як звичайно перед конвенцією, багато крику, шуму, повно проєктів зі сторони відділів, багато кошту, а з конвенції виносять великий „пшик".

Сьогорічна конвенція має перед собою справу великої ваги — нову реформу, котра вимагає солідного розбирання стану річи. Делеґати повинні передусім мати на увазі добро організації, котрої вони є членами. Делеґати повинні розбирати всякі справи самостійно, а не полягати на думці одиниць.

Відділ 130 У. Н. Союза в Ню Йорку, Н. Й., ухвалив на квартальних зборах слідуючі конвенційні проєкти на 18-ту конвенцію.

1. Вибрати на голову конвенції чоловіка, котрий не є ані урядником ані редактором.

2. Не тратити часу на річи, котрі не мають нічого спільного з конвенцією.

3. Відносно нової реформи, делеґати повинні поставити справу так, щоби У. Н. Союз, як асекураційну орґанізацію, поставити нарівні з американськими асекураційними організаціями — щодо вплати.

4. Дати полекшу дітям, котрі переходять до повнолітних членів. Така полекша повинна бути в пропорції до вплаченої суми.

5. Перевести ухвалу злуки відділів по тих місцевостях, де є кілька дрібних відділів. Така злука в першій мірі відобється корисно на самих відділах, бо зможуть повести кращу роботу так для себе як і для Союза, зменшиться число делеґатів, а тимсамим кошти конвенції.

6. Зменшити всякі додаткові вплати членів, бо сегодня кождий цент числиться.

7. Календаря не видавати.

8. Покінчити з видавництвом діточого журналу.

9. Зажадати від головного уряду докладного справоздання коштів, які поніс У. Н. Союз при виготованню нової реформи.

10. Звернути більшу увагу на льокування капіталу У. Н. Союза. а) Гроші У. Н. Союза повинні бути льоковані в більших банках, а не по малих провінціональних, як це діється тепер, і тимсамим наражується Союз на страту. Правдою є, що більші банки також „лопають'', а однак статистика виказує, що це трапляється рідше з великими, а частіше з малими. б) Льокування грошей на першу гіпотеку (перший морґеч) до тепер уважали за найпевніше, однак теперішна депресія показала, що така льокація є досить ризиковна і багато сотно-міліонових інституцій „лопнуло" тому, що більша частина їх перших гіпотек перейшла на чисту страту. („Штравс Бонд Ком.", Банки, Білдінґ Ловн, і інші).

Досвід показує, що льокування капіталу в мануфактуру, потрібну людству кождого дня, є багато певніше і поплатніше від всіх інших інвестицій. Добре булоб, щоб делеґати розібрали цю думку і поручили головному урядови звернути частину капіталу на ту дорогу. Так роблять американські інституції, так роблять банки.

11. Не зволікати з будовою Сиротинця, а приступити до діла.

12. Вибрати головного предсідателя і скарбника в одній особі, і щоби голова стало занимав місце в головнім офісі У. Н. Союза.

13. До Головного Уряду покликати половину нових людей і в додатку таких, котрі крім канцелярійної рутини час до часу показалисяб у ділах Союза. Такий контакт скріплює орґанізацію. Менаджера зіставити тогосамого, бо тут треба чоловіка обзнайомленого так з менаджерством як і друкарською роботою, а теперішний менаджер на тім найкраще визнається.

14. Щоби конвенція пропонувала відповідального редактора й інші редакторські сили.

15. Усталити редакційний персонал в такім порядку: а) Відповідальний редактор (шеф), б) редактор Українець-Американець, котрий редаґував би частину в анґлійській мові для молодіжи, вів переписку з молодечими орґанізаціями, і рівночасно був орґанізатором молодежи, в) помічник редактора і коректор в одній особі.

16. Знизити платню головним урядникам і редакторам 25 процент.

17. Щоби головні урядники і редактори не побирали ніяких діет крім подорожних коштів.

18. Щоби платна відпустка не тревала довше як один місяць.

19. Щоби подавано справоздання, які є місячні приходи і розходи за друки і оголошення що найменше раз на три місяці.

20. Щоби слідуюча конвенція відбулася в такому місци, коло котрого знаходиться найбільше число відділів.

За відділ 130:

Іван Солтис, предсідатель; **Микола Підгайний**, касієр; **Микола Марків**, фін. секр.; **Дмитро Шагай**, делеґат.

66.

Товариство „Буковина", від. 14-тий У. Н. Союза, на своїх зборах дня 8-го квітня 1933-го року ухвалило слідуючі проєкти на 18-ту Головну Конвенцію:

1. Реформа.

Затяжіле безробіття через останніх три роки відбилося дуже тяжко на всій робітничій клясі й зокрема на членах У. Н. С., котрі силою тої обставини, що в більшости були заняті простою працею в основній індустрії, відчули перші всі тягарі кризи. Многі члени, будучи без праці довгі роки, вичерпалися до посліднього зі своїх ощадностей і не мають спромоги оплачувати свої вкладки до Союза та тим самим мимо своєї волі тратять всі права до обезпечення. Дуже прикро відбивається це головно на тих членах, що стояли довгі літа в нашій орґанізацію. Хоч переголосована реформа дає тим, що хочуть змінити свою грамоту, деякий вихід, то однак ця реформа є недостаточною тим членам, що хотілиб задержати членство в Союзі й виміняти свою грамоту на таку, яка найкраще відповідає їх обставинам.

Тому пропонуємо Конвенції цю справу ще раз основно розглянути й ухвалити відповідну поправку до статута, силою котрої кождий член мав би право виміняти свою стару грамоту на такий рід обезпечення, який в нашому Союзі вже є впроваджений і який член собі вибере.

2. Сиротинець.

Помимо ухвал минувшої конвенції, справа Сиротинця за останніх чотири роки не поступила вперед. Уважаємо за злишнє доказувати потребу Сиротинця, позаяк самим фактом започаткування цьої роботи доказано, що такого нашій орґанізації потрібно. Хочемо подати проєкт, який по нашій думці був би практичний, щоб справу Сиротинця можна скоро зреалізувати. Пропонуємо Конвенції виасиґнувати з адміністраційного фонду Молодечого Департаменту суму на реалізацію Сиротинця

	$50.000
З фонду народнього	5,000
З фонду адміністраційного	5,000
З фонду запомогового	10,000
Фонд Сиротинця біля	50,000
Разом	$120,000

Дальше піддержуємо вповні прокет 144 відділу на 17-ту Конвенцію, в котрім говориться слідуюче: Коли буде до диспозиції, на купно або будову сиротинця сума 120,000 долярів, тоді можна безпечно й без ніяких опізнень починати реалізацію Сиротинця, позаяк самий УНС може ульокувати певну часть своїх фондів на гіпотеку в таку інституцію, отже за потрібну готівку на початкові витрати не буде ніяких труднощів.

На місце для такої інституції пропонуємо стейт Ню Джерзи, де можна закупити відповідну фарму, котра приносилаб певні приходи на самоудержання Сиротинця.

Для фінансової піддержки Сиротинця пропонуємо створити осібний фонд в сумі 10 центів від кождого члена на місяць. Такий фонд приніс би біля дві тисячі долярів річно на піддержку тої, до певної міри самоудержуючоїся інституції.

Щоб місячні вкладки, котрі й так досить високі, через вгорі пропонований фонд не побільшити, ми пропонуємо вцілком знести фонд народний: — 2 цнт. Зняти з фонду адміністраційного 5 центів і зняти з фонду запомогового 3 центи.

Думаємо, що з численним зростом нашого Союза ці фонди, припорціонально до своїх виплат, і так будуть зростати, а через повищу знижку ми необтяжимо членів і створимо постійний фонд на таку благородну ціль як Сиротинець.

3. Пресовий орган.

Уважаємо, що наш пресовий орґан „Свобода" редаґується надто в реакційнім тоні, що не відповідає інтересам більшости членів нашого Союза. Членство нашого Союза в більшости робітники. Інтереси нашого членства — це інтереси цілої робітничої кляси. „Свобода" під теперішню пору редаґується здебільша ножицями (витинками) з чорносотенної преси, й ріжними дешевенькими фейлетонами. Такий орґан не тільки що не корисний нашим членам, але навіть шкідливий, бо вводить многих наших членів в блуд і настроює їх проти своїх власних робітничих і навіть національних інтересів.

Пропонуємо змінити напрям „Свободи'' з теперішнього реакційного на **поступово-робітничий,** котрий відповідав би інтересам більшости членства У. Н. Союза, сприяв би змаганням робітничої кляси як цілости, і культурним, національним і орґанізаційним змаганням своїх членів зокрема.

Пропонуємо вибрати осібну Редакційну Комісію, котра малаб нагляд над редаґуванням нашого орґану й право нанимання потрібних редакційних сил.

Завідатель органу.

З практики теперішнього завідателя „Свободи'' виходить, що він більше дбав про інтереси польсько-шляхотські як про інтереси відділів нашої орґанізації. В нас є на руках факти, котрі вказують, що теперішний завідатель відкидав платні оголошення відділів У. Н. Союза й інших українських орґанізацій, а стало оголошує, та ще й в заманчивий спосіб, фірми, що є власністю гнобителів нашого народу — польські фірми, й всякі Пуласкі й Костюшки.

Пропонуємо, щоб за таку поведінку Конвенція ухвалила теперішньому завідателеві орґану сувору нагану.

Поправки до Статута У. Н. Союза.

§ 10. Додати:
Вибір делеґатів або делеґата має відбутися не пізніше як до 60 днів від дати проголошення поклику вибору делеґатів на конвенцію.

§ 13. Счеркнути:
або місцевим урядником.

§ 21. Счеркнути:
як також доки головний екзекутивний комітет У. Н. Союза не одобрить наперед повновласти предложеної таким делеґатом або делеґатами, заступником або заступниками.

§ 25. Додати:
згідно з цим параґрафом можуть бути допущені кореспонденти від ґазет.

§ 27. Счеркнути, а на це місце вставити:
Статутова Комісія має складатися з 5-тьох членів вибраних з делеґатів на конвенції.

§ 28. Счеркнути:
(Обовязки шконтруючої комісії виконує контрольна комісія з 5-тьох членів вибрана конвенцією).

§ 29. Змінити:
Верефікаційну комісію з трох членів обирається разом з вибором делеґатів через загальне голосування.

§ 31. Счеркнути:
специяльна шконтруюча.
Вставити: стала контрольна.

§ 34. Счеркнути:
специяльна шконтруюча.
Вставити: стала контрольна.

§ 36. Счеркнути, а вставити:
Конвенцію отвирає головний предсідатель. По отворенню конвенції Верифікаційна Комісія здає свій звіт, вирішується опротестованих делеґатів та приняття звіту Верифікаційної Комісії, а відтак делеґати вибирають зпоміж себе предсідателя конвенції, двох містопредсідателів і двох секретарів.

§ 39. Счеркнути:
справозданню Верифікаційної Комісії і по одобренню делеґатів.
Вставити: вибор Конвенційної Президії.

§ 49. Додати:
А слідуючі кандидати, що одержали меньше голосів зістають заступниками в тім порядку, як оден від другого одержали більшість голосів. На випадок вичерпання лісти кандидатів, головний уряд покликає кваліфікованого члена на опорожнений уряд.

§. 69. Счеркнути:
назначити якогось члена.
Вставити:
покликати з черги заступника, а на випадок вичерпання заступників, назначити якогось члена... і т. д.

§ 112. I. Конвенція вибирає редакційну комісію з 5-тьох членів.
а) Обовязком редакційної комісії наглядати, щоби орґан був редаґований згідно з напрямком визначеним конвенцією.
б) Редакційній комісії прислугує право принимати як і віддаляти редакторів на випадок їх нездібности до праці або за не придержування ся постанов конвенції.

§ 152. Счеркнути, а народний.
Вставити: фонд сиротинця.

§ 171. Счеркнути, а вставити:
Отцим установляється фонд, що буде знаний під назвою фонд сиротинця У. Н. Союза.

§ 173. Счеркнути, а вставити:
Цей фонд має бути уживаний для удержання сиротинця під контролею головного уряду а під зарядом комітету, котрого вибирає конвенція.

§ 182. Вставити:

а) фонд адміністраційний	32 цнт.
б) фонд запомоговий	5 „
в) фонд резервовий	8 „
г) фонд конвенційний	5 „
г) фонд сиротинця	10 „
	60 цнт.

§ 184. Счеркнути:
Однак такий відділ буде уважатись в стадіюм орґанізування.

§ 247. Счеркнути: доки не буде мати 25 членів.

§ 185. Счеркнути.

§ 282. Счеркнути.

§ 332. Счеркнути: 25 і послідне речення в цілости.
Вставити 6.

§ 346. точка 7. **Счеркнути.**

§ 398. Счеркнути.

§ 416. Додати: Однак має право відклику до головної контрольної комісії, а в крайнім случаю до конвенції.

§ 426. Счеркнути.

§ 429. Счеркнути.

§ 251. Счеркнути речення: Головного уряду, головного екзетутивного комітету, головного предсідателя.

§ 421. Счеркнути: точку 4 і 5.

За тов. Буковина, від. 14 У. Н. Союза:

Дмитро Костинюк, предсідатель і член Проєктової Комісії; **М. Т. Паламарюк,** секретар і член Проєктової Комісії; **Олекса Кондрацький,** касієр і член Проєктової Комісії; **Йосиф Ричук,** заст. предс. і член Проєктової Комісії; **Петро Бартків,** член Проєктової Комісії і делеґат на 18-ту Головну Конвенцію Укр. Нар. Союза.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. Гарасимів, Йонкерс, Н. Й. — Таку відозву одержали ми теж від гром. Болюха і вона вже зложена. Тільки тепер так мало місця у „Свободі", що вона мусить ждати на свою чергу.

СПРОСТУВАННЯ.

Допис „**Чому ми не здобули державности, або історія повіту Броди**", поміщений в ч. 92 „Свободи", походить від гром. В. Федоровича з Вест Ворвік, Р. Айл. Помилково підписано його інакше.

Той самий написав теж допис „Українська бібліотека", поміщений в ч. 91 „Свободи".

ПЕРЕСТОРОГА

Судця William J. McGovern піддержує на поновний вибір мейора Hague і його товаришів у міській управі: Michael I. Fagen, John J. Beggans, Arthur Potterton і William B. Quinn, і перестерігає людей проти всякого роду фальшивих вістей, які можуть пустити між людей противники мейора. Чотири роки тому, день перед виборами, були розіслані противниками циркулярі, на яких поклали були імя судді McGovern, і в яких були подані фальшиві зізнання проти мейора і його товаришів. Ці фальшиві вісти спричинили йому так багато клопоту, що він мусів разом зі своїми товаришами працювати цілу ніч, щоби перестерегти людей проти цеї роботи. Є чутки, що те саме мається повторити і при цих виборах.

Суддя McGovern просить усіх своїх приятелів, щоби віддали свої голоси на мейора і його товаришів, тому, що вони сповняли свої обовязки чесно і робили все, що могли, щоби задоволити мешканців цього міста. Вони знають місцевих мешканців дуже добре, тому, що вони самі родились у цьому місті, як також знають добре обставини життя, і тому вони можуть обслужити найліпше мешканців цього міста. Імена кандидатів мейора Hague є на самій середині бальотів. Голосуйте вчасно. Місця, де голосується, отворені від 8. рано до 9. ввечір, після нового часу.

MAYOR FRANK HAGUE.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відчит про жінку в життю й творах Шевченка.

Under the auspices of the Ukrainian Civic Center, Dr. Myshuha delivered, on April 26, an interesting lecture.

Telling the story of the women in the poet's life, Dr. Myshuha showed us a newer, more human Shevchenko. Naturally, when we girls learned that the poet understood women, we promptly put him into a higher niche.

The women in his life. To whom is that subject not intriguing?

First we learned of his mother, who died when Shevchenko was a boy, then of his step-mother, hard and cruel. The fate of his three sisters and the effect it had on the poets works, was an engrossing chapter. Next came Oksana, the girl who wiped the poet's eyes in boyhood, and who made such an impression on the boy's mind, that we recognize the same Oksana in the heroine of Hajdamaky, Oksana, who loves the orphan Yarema.

We heard the story of the charming model, who, meeting the poet who was also a painter, captured his heart with her flashing smile. A human poet after all, if a pretty girl could catch his fancy. We learned of how the poet taught his model to read and write, and how the model strove so hard to please him.

We leaned of the story-book meeting between Shevchenko and the princes Repnin and the friendship which sprang up between the two. Romantic and intriguing, was the story of this friendship, one which stood him in good stead when he was in trouble. It was this princess, who interceded for the poet when he was in exile, by writing to the Czar, imploring him to free her friend. Dr. Myshuha has looked up these letters, written in French, and thus we were fortunate in learning the whole romantic episode of the poet and princess.

We heard the story of the servant girl, to whom the heart of the poet warmed, after his return from exile. We learned of his dreams of her, and of a home and future for the two, and then of the treatment he received from his lady-love, or should I say servant-love.

A woman, in Shevchenko's eyes, was one always to be revered, extolled, respected. Dr. Myshuha showed us that the poet must have understand the workings of a woman's heart, be it mother, sister, widow, or sweetheart, to have composed such poems as Naimichka, Kateryna, Sestri, and his Haydamaky, containing the love story of Oksana and Yarema.

It was thrilling to meet again the women of Shevchenko's creation, and to know that we were not wrong in taking them to our hearts, since they are such human characters undergoing all the great and small trials of any mortal woman.

Shevchenko's works have been, and always will be a bright sun in the Ukrainian sky. One of the beams of this sun, labelled Woman, in passing through the prism of Dr. Myshuha's bit of work, has been refracted into a beautiful spectrum. This spectrum shows the Ukrainian woman capable of coping with problems of any degree, thereby being more than a credit to her nation.

Soon other nations will learn of the character of our women, for Dr. Myshuha has promised to translate his work into English. As a rule, I do not like translations, particularly of poems, but if Dr. Myshuha can keep his English translation flowing as smoothly as his original Ukrainian work, then there will be nothing lost, and much gained. Truly, the Ukrainian Civic Center has been more than fortunate in hearing this delightful bit of work.

Mildred Milanowicz,
Jersey City, N. J.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Жінки для Вистави в Шікаґо.

Наші жінки зрозуміли вагу Світової Вистави й не словами, а ділом доказали, що вони не сплять, а працюють для української справи. А то у великодний понеділок, 17 квітня, урядниччки Тов. Укр. Ам. Горожанок, при помочі кількох члениць, влаштували власним коштом „гаївку". Запрошено всі члениці з родинами. Помимо того, що дощ перешкодив і багато не явилося, свято випало надзвичайно гарно.

Перше всього видно було українську щирість і гостинність. Жінки назносили всякого добра, що не було його де подіти. До стола засіла одна велика українська сімя. Панував чудовий настрій. Кождий почував себе як в дома. Хоч вступ був вільний, наші жінки подбали про те, щоби зібрати щось на виставу, про що подбали пані Рудакевич, Рій і Штогрин. В той спосіб зібрано $13.50.

По вечері діти відтанцювали гаївки, а гості потім забавлялися до пізної ночі. Ніхто не взивав нікого до жертв; самі зголосилися до сего гарного діла. Пан Костецький дав початок. Він заявив, щоби йому щось заспівати, то дасть 5 дол. на виставу. Охочі зараз знайшлися і співали, а п. Потучко грав. Одні танцювали, а другі плескали. Така загальна веселість підбадьорила всіх присутних і посипалися жертви: панство Дурановські $5, а громадянки: Маландевич $5, Стасюк $2, Андрушко з Кемден $2; по $1: Наталія Штогрин, Потучко, Людвіна Пеленська. Всіх грошей зібрано $35.50. По заплаченню салі лишилося $30.50, які ухвалено вислати до Шікаґо на будову Українського Павільону.

Щира дяка тим, що влаштували забаву і тим, що жертвували, а в першій мірі музикантам, п.п. Потучкови, Дубасови і Струсови, котрі приґравали без ніякої нагороди.

Олена Штогрин, секр.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

З діяльности хору „Думка".

Український Національний Хор „Думка", під проводом гр. Івана Атаманця, готується до величавого концерту, з якого увесь дохід призначений на українську виставу в Шікаґо.

Отсей хор уже семий місяць співає з радіо стації WXYZ. На протязі цього часу хор відспівав близько 150 хорових пісень. Своїми виступами хор виробив собі чимало симпатії в американських музичних кругах міста Дітройту та пошану й симпатію від українського громадянства в стейті Мішіґен, Канаді та в інших стейтах, де можна дістати стацію WXYZ, про що свідчать сотні похвальних листів від українських, американських та інших громадян, котрим краса нашої пісні припала до серця.

Тепер хор є найсильніший за ввесь час свого істнування. Хор „Думка" має дійсно в своєму складі найкращі співацькі сили, на які тільки українське громадянство з Дітройт і Гемтремк могло здобутися. І для цього громадянства працюємо й будемо далі працювати з ще більшими зусиллями.

Подаємо, що підприємствами хору займається менаджер хору, адвокат І. Панчук, котрому хор припоручив порозумітися з усіми товариствами та установами, щоб спільними силами помогти Українській Виставі в Шікаго.

Згадаємо ще, що на концерті хору на допомогу виставі буде дирігувати хором крім п. І. Атаманця ще славний директор симфонічної орхестри в Мішіґен Театрі й у стації WXYZ, пан Едвард Вернер. Це буде перший раз в історії нашої еміґрації, де славний американський директор і композитор буде проводити українською піснею.

В концерті возьмуть також участь позамісцеві визначні солісти.

За Укр. Нац. Хор „Думка":

Т. Зарембський, голова.

—o—

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Виставові курси.

В звязку з недалеким вже відкриттям Світової Вистави, а разом з нею і Українського Павільону, Українська Виставова Корпорація зорганізувала в Шікаґо спеціяльні курси для українських дівчат. Павільон буде отворений кожного дня від 10-тої рано до 12-тої в ночі. Через цілий цей час, у кождім відділі Павільону, буде спеціяльний персонал до демонстрування експонатів, давання пояснень, продажі памяток, і т. і. Вище згадані курси мають власне на меті уформувати такий персонал. В тій ціли отворено покищо курси української географії, історії, народнього мистецтва у всіх його галузях, чистого мистецтва і економічного життя України.

Курси відбуваються вечерами, при великім напливі охочих працювати в Українськім Павільоні. Викладають на курсах: д-р Омелян Тарнавський, (історія України), панна Ст. Чижович (народне мистецтво), панна Маруся Бек (географія України), п. Степан Курпас (економічне життя), п. проф. Сушко має викладати новітнє мистецтво України.

Персонал буде так вишколений, щоб кожен відвідувач Українського Павільону міг дістати всі найголовніші інформації про Україну та її життя, чи то в мові українській, чи в мові англійській. Позатим у Павільоні все будуть присутні високо компетентні знавці зі всіх галузей укранського життя, які будуть стояти до диспозиції тих з гостей, котрі би собі бажали повніщих і докладніших інформацій в якій би то не було українській справі.

Виставовий персонал буде вбраний у відповідний український уніформ.

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.

RADIO.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

У вівторок, 9 травня, відбудеться від години 6.45 до 7.15 вечером українська програма при участи артисти Г. Павловського і скрипака проф. Ф. Дубаса і акомпаніятора Д. Келли, всіх з Філаделфії. Стація WDEL.

ВЕСНО НАША, ВЕСНО!

Весно наша, весно,
Паняночко пишна!
Вже покрилась білим цвітом
Молодая вишня.

Молодая вишня
В нашому садочку
Убирає на весілля
Білую сорочку.

А в небеснім храмі
Тисяч зір засяло,
Тисяч птахів весільної
В гаю заспівало.

Зашуміло листя
І запахло зілля,
Гей! Нема то, як те наше
Весняне весілля.

Весняне весілля
В рідному садочку,
Убирає вишня пишна
Білую сорочку.

Б. Лепкий.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє мсіцевих і позамісцевих своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться у вівторок, 9 травня, в годині 7-мій ввечір, в галі церковній, де звичайно. Проситься всіх членів прибути на мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрі члени жотять виміняти свої грамоти старі на нові, то проситься принести на мітінґ старі грамоти і підписати аплікацію на зміну грамоти. Членів, котрі ще не мають своїх дітей вписаних в У. Н. Союзі, проситься вписати на тім мітінґу. — Микола Сорохтей, предс.; Сидор Андріїв, касієр; Дмитро Сподарик, секр.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(37)

H-37

Джесі Ґрідлі не бачив, як ззаду до нього підкрався вовк. Звір широко плигнув на Ґрідлія й повалив його на землю. Та не встиг Ґрідлі опаматися, як побачив, що дівчина втопила свій ніж у саме серце вовка. Тепер уже Джесі Ґрідлі міг викарабкатися зпід трупа вовка. Ґрідлі бачив, що лише відвага дівчини вратувала йому життя. Він тепер почувся зобовязаний для неї, а разом з тим радий був, що вона відважна й не буде йому завадою.

Не встиг Ґрідлі стати на ноги, як дівчина схопила його за руку й почала поспішно щось лопотати, показуючи рукою на мужчин, які помалу наближалися. Ґрідлі нарешті зрозумів з її жестів, що вона боїться, щоби вони не вбили її та його. Ґрідлі рішив не підпускати їх близько, а коли вони будуть настирливо підступати до нього, то перестріляти їх, бо тут панує той, хто сильніший і зручніший. Це правило первісне й жорстоке.

Кілька кроків на переді групи тих мужчин підступав до Ґрідлія величезний мужчина. Це не був Скрук, але післаний ним один з його оточення. Ґрідлі закричав в анґлійській мові, щоб той мужчина спинився й не підходив ближче. На це дикун щось відповів. Очевидно, один другого не розуміли. Ґрідлі наставив револьвер на дикуна й почав показувати, що вбє його, але той наступав далі. Ґрідлі вистрілив над головою дикуна, щоб налякати його.

Стріл трохи затримав напасника, але всі чотири підступили ближче до дівчини й Ґрідлія, грозячи палками. Вони були підбадьорені тим, що той сильний гук з „маленького патика", який держав у руці Ґрідлі, не зробив нічого злого їх товаришеви. Настав час, коли Ґрідлі змушений був стріляти так, щоб застрілити. Грянув стріл і впав найближчий до Ґрідлія дикун. Але це не спинило інших. Другий стріл, і ще один упав трупом.